

*Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут*

Кафедра теорії та історії держави і права

Остап'як М.М.

«Правознавство»

**Методичні вказівки для підготовки семінарських
занять для студентів заочної форми навчання
напряму підготовки 075 Маркетинг; 073 Менеджмент
231; 171 Електроніка; 123 Комп'ютерна інженерія**

**Івано - Франківськ
2022р.**

Викладач Остап'як М.М.

Правознавство: для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 075 Маркетинг; 073 Менеджмент 231; 171 Електроніка; 123 Комп'ютерна інженерія. Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2022.

Затверджено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № від)

Затверджено Науково-методичною радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № від)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»

ТЕМА 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ

ТЕМА 2. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРАВА

ТЕМА 3. ОСНОВИ ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ ТА ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

ТЕМА 4. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

ТЕМА 5. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

ТЕМА 6. ОСНОВИ СІМЕЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

ТЕМА 7. ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

ТЕМА 8. ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

ТЕМА 9. ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 3. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ

ТЕМА 2. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРАВА

ТЕМА 3. ОСНОВИ ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ ТА ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

ТЕМА 4. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

ТЕМА 5. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

ТЕМА 6. ОСНОВИ СІМЕЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

ТЕМА 7. ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

ТЕМА 8. ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

ТЕМА 9. ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПРАВознавство”

РОЗДІЛ 5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

РОЗДІЛ 1. **ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**

Вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» є формою правової освіти студентів неюридичних спеціальностей. Це зумовлено рядом факторів: по-перше, необхідністю сформувати у студентів належний рівень правосвідомості; по-друге, потребою в оволодінні ними практичними навичками застосування чинного законодавства України; по-третє, необхідністю виробити у студентів вміння аналізувати наявні в Україні правові явища, державно — правову дійсність та правові процеси.

Студенти повинні усвідомлювати роль права, його функції і завдання, місце серед інших соціальних інструментів, знати свої права, свободи і обов'язки, розуміти механізм, межі та способи їх реалізації. Це сприятиме не лише подоланню правового нігілізму, що існує зараз у нашому суспільстві, а й стимулюватиме процес демократичних перетворень, які відбуваються в Україні. Лише правосвідома особистість здатна активно включитися в цей процес.

Навчальна дисципліна «Правознавство» включає в себе теоретичну частину (лекційний курс) і практичну частину (практичні заняття). Практичні заняття покликані забезпечити глибше освоєння матеріалу, вміння реалізовувати положення законодавства в конкретних життєвих ситуаціях. У зв'язку з цим кожне заняття включає в себе розгляд теоретичних питань та вирішення практичних задач, що формулюють у студентів розуміння процесу реалізації правових норм на практиці.

РОЗДІЛ 2.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОЗНАВСТВО»

ТЕМА 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ

Особливості виникнення держави і права. Поняття і ознаки держави. Теорії походження держави. Функції держави. Характеристика історичних типів держави. Характеристика форми держави (форми державного устрою, державного правління, державного режиму). Механізм і апарат держави. Концепція правової держави. Механізм держави та апарат держави в Україні.

Система соціальних норм. Місце права в системі соціальних норм. Поняття і сутність права. Місце права в системі соціальних норм. Джерела права. Функції права.

ТЕМА 2. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРАВА

Поняття системи права. Загальна характеристика та види галузей права. Поняття, ознаки і види норм права. Структура правової норми. Поняття та види елементів правової норми. Загальнотеоретична характеристика системи права України.

ТЕМА 3. ОСНОВИ ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ ТА ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Поняття та види правосвідомості та правової культури. Форми правового виховання. Поняття, ознаки та види правової поведінки.

Поняття та види правомірної поведінки. Поняття та ознаки протиправної поведінки.

Поняття, ознаки і види правопорушень. Поняття і принципи юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності: кримінальна, адміністративна, цивільно-правова, матеріальна, дисциплінарна відповідальність. Склад правопорушення: суб'єкт правопорушення, об'єкт правопорушення; суб'єктивна та об'єктивна сторони правопорушення.

ТЕМА 4. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Поняття і предмет конституційного права України. Поняття, сутність і ознаки Конституції. Структура Конституції України. Форма держави України за Конституцією України. Людина як найвища цінність за Конституцією України. Верховенство права.

Правовий статус особи. Конституційні права і свободи особи за Конституцією України: особисті, політичні, соціально-економічні; екологічні і культурні права. Конституційні обов'язки громадян України.

Форми безпосередньої демократії за Конституцією України. Вибори і виборча система. Всеукраїнський та місцеві референдуми.

Система державних органів в Україні.

ТЕМА 5. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

Поняття, ознаки, принципи цивільного права. Джерела цивільного права. Загальна характеристика Цивільного кодексу України. Склад і види цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Учасники цивільних правовідносин. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність суб'єктів. Ознаки і види юридичних осіб.

Право власності. Форми і види власності. Захист права власності. Інтелектуальна власність. Авторське право і суміжні права.

Поняття зобов'язань. Підстави виникнення і припинення зобов'язань. Види зобов'язань. Відповідальність за порушення зобов'язань. Поняття цивільно-правової угоди і цивільно-правового договору. Договірні зобов'язання: купівля-продаж; майновий найм; позика; схов; дарування; поставка.

Поняття спадщини. Місце і час відкриття спадщини. Види спадкування. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Черги спадкоємців. Прийняття спадщини. Відмова від спадщини. Охорона спадкових прав.

ТЕМА 6. ОСНОВИ СІМЕЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

Сімейне право України: поняття та предмет правового регулювання. Загальна характеристика Сімейного кодексу України.

Поняття шлюбу та сім'ї. Умови і порядок укладення шлюбу. Шлюбний вік. Порядок реєстрації шлюбу. Умови недійсності шлюбу. Особливості укладення шлюбного договору.

Порядок розірвання шлюбу. Спрощений та судовий порядок розірвання шлюбу. Юридичні наслідки розірвання шлюбу та визнання його недійсним.

Права і обов'язки подружжя. Майнові та немайнові права подружжя. Правовий режим спільного та роздільного майна подружжя. Взаємні права і обов'язки батьків та дітей. Позбавлення батьківських прав. Права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів.

Порядок і умови встановлення опіки і піклування. Правове регулювання усиновлення. Патронат.

ТЕМА 7. ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Поняття і предмет трудового права України. Джерела трудового права. Загальна характеристика Кодексу Законів про працю України. Законодавче закріплення права на працю.

Поняття, сторони і зміст трудового договору. Форма трудового договору. Трудовий контракт. Порядок і умови прийняття на роботу. Випробування при прийнятті на роботу. Загальні підстави припинення трудового договору. Порядок припинення трудового договору з ініціативи працівника.

Порядок припинення трудового договору з ініціативи власника чи уповноваженого ним органу. Додаткові підстави звільнення окремих категорій працівників з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

Робочий час і час відпочинку. Скорочений і неповний робочий час. Надурочні роботи. Нічний робочий час. Поняття і види часу відпочинку. Святкові і неробочі дні. Види і порядок надання відпусток. Особливості праці неповнолітніх і жінок.

ТЕМА 8. ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Поняття та система кримінального права України. Кримінальні правопорушення. Кримінальний проступок. Поняття та ознаки злочину. Склад злочину: суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона. Класифікація

злочинів. Стадії вчинення злочину. Співучасть у злочині. Добровільна відмова від вчинення злочину і діяльне каяття. Обставини, що виключають злочинність діяння: необхідна оборона, уявна оборона, крайня необхідність, фізичний або психічний примус, виконання наказу або розпорядження, діяння, пов'язане з ризиком, виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

Поняття та ознаки кримінального покарання. Система кримінальних покарань. Звільнення від кримінальної відповідальності.

ТЕМА 9. ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Поняття, предмет, метод і система адміністративного права України. Джерела адміністративного права. Загальнотеоретична характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кодексу адміністративного судочинства України.

Поняття, структура та види адміністративних правовідносин.

Поняття та ознаки адміністративної відповідальності. Види адміністративних стягнень.

Поняття і ознаки адміністративного проступку. Склад адміністративного проступку. Класифікація адміністративних проступків. Розгляд справ про адміністративні правопорушення.

РОЗДІЛ 3.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1.

ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРАВА.

1. Поняття і ознаки права.
2. Право в системі соціальних норм.
3. Функції права.
4. Джерела (форми) права. Нормативно-правові акти як джерела права України.

Термінологічне завдання: джерела права; функції права; нормативно-правовий акт; правовий прецедент; правовий звичай; нормативно-правовий договір (угода).

Реферати:

1. Правосвідомість та правова культура.
2. Поняття, ознаки та види правової поведінки.

Контрольні запитання:

1. Назвіть ознаки права і дайте його визначення.
2. Дайте визначення поняття «функції права».
3. Які функції права вам відомі.
4. Охарактеризуйте елементи правової норми.

Література:

1. Бармак М., Бармак О. Основи правознавства. Для студента та абітурієнта. — Тернопіль.: “Підручники і посібники”, 1999.
3. Бобир В.І., Демський С.Е. Правознавство: Навчальний посібник. — К.: “Юрінком Інтер”, 1998.
4. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2002. — №10: Місцеве самоврядування в Україні. — 448 с.
5. Гладун З. С., Кравчук М.В. Основи правознавства. — Тернопіль, 1999.
6. Гусарев С.Д. Теорія держави та права. Альбом схем. — К., 1997.
7. Державно-правова реформа в Україні. Матеріали науково-практичної конференції. Листопад 1997 р. — К., 1997. — 420 с.
8. Державне будівництво: збірник нормативно-правових актів / За ред. М. І. Панова. — Кн. 1. — Харків: Гриф, 2002. — 576 с Державне будівництво: збірник нормативно-правових актів / За ред. М. І. Панова. — Кн. 2 — Харків: Гриф, 2002. — 416 с.
9. Довідник з прав людини. — К., 1995.
10. Жуковський А., Субтельний О. Нариси історії України / Ред. Я. Грицак, О Романів. — Львів, 1992.

11. Зайцев О.Л. Основи правознавства. — Харків, 1998.
12. Загальна теорія держави і права. / За ред. В.В. Копейчикова. — К.: Юрінком Інтер, 1997. — 320 с.
- Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. — К.: ЦУЛ, 2007.-328 с.

ТЕМА 2.
ОСНОВИ ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ ТА ЮРИДИЧНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.

1. Поняття, види і причини правопорушень.
2. Юридичної відповідальність: поняття, принципи, види та мета.
3. Підстави настання юридичної відповідальності та звільнення від неї.

Термінологічне завдання: юридичні факти; правопорушення; проступок; юридична відповідальність.

Реферати:

1. Поняття правопорушення та їх види.
2. Підстави, зміни і припинення правовідносин.
3. Види юридичної відповідальності.
4. Законність і справедливість.

Контрольні запитання:

1. Що таке правопорушення і які ознаки воно має?
2. Які причини правопорушення ви знаєте?
3. Дайте загальну характеристику злочинів і проступків.
4. За якими ознаками правопорушення класифікують на види?
5. Дайте види юридичної відповідальності, назвіть її ознаки і види.
6. Що є підставами юридичної відповідальності?
7. Які наслідки зумовлює юридична відповідальність.

Література:

1. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2002. — №10: Місцеве самоврядування в Україні. — 448 с.
2. Гусарєв С.Д. Теорія держави та права. Альбом схем. — К., 1997.
3. Державно-правова реформа в Україні. Матеріали науково-практичної конференції. Листопад 1997 р. — К., 1997. — 420 с.
4. Державне будівництво: збірник нормативно-правових актів / За ред. М. І. Панова. — Кн. 1. — Харків: Гриф, 2002. — 576 с
Державне будівництво: збірник нормативно-правових актів / За ред. М. І. Панова. — Кн. 2 — Харків: Гриф, 2002. — 416 с.
5. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. — К.: ЦУЛ, 2007.-328 с.
6. Правознавство: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. та доп./ В.І. Бобир, С.Е. Демський, А.М. Колодій та ін.; за ред. В.В. Копейчикова. — К.: “Юрінком Інтер”, 1999. — 704 с.
7. Правознавство: Навч. посіб. — 3-тє вид., перероб. та доп. / В.І. Бобир, С.Е. Демський, А.М. Колодій та ін.; за ред. В.В. Копейчикова. — К.: “Юрінком Інтер”, 2000. — 704 с.
8. Правознавство: Підручник/ Авт. кол.: Демський С.Е., Ковальський В.С., Колодій А.М. (керівник авт. кол.) та інші; За ред. В.В. Копейчикова.— К.: Юрінком Інтер, 2002. — 736 с.
Суд, правоохоронні та правозахисні органи України. Навч посіб В С Ковальський (кер. авт кол.), В. Т Білоус, С Е. Демський та ін., Відп ред. Я Кондратьєв. — К. Юрінком Інтер, 2002. — 320 с.

РОЗДІЛ 4.
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ
КОНТРОЛЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ПРАВознавство”

1. Поняття і ознаки держави. Теорії походження держави.
2. Функції держави.
3. Характеристика історичних типів держави.
4. Характеристика форми держави (форми державного устрою, державного правління, державного режиму).
5. Механізм і апарат держави.
6. Поняття і сутність права.
7. Джерела права.
8. Поняття і елементи системи права.
9. Поняття, склад і види правопорушень.
10. Поняття і види юридичної відповідальності.
11. Конституційні права і свободи особи за Конституцією України.
12. Конституційні обов'язки громадян України.
13. Верховна Рада України — єдиний орган законодавчої влади в Україні.
14. Правовий статус народного депутата України.
15. Президент України — глава Української держави. Повноваження Президента України.
16. Виконавча влада в Україні. Кабінет Міністрів України як вищий орган державної виконавчої влади в Україні.
17. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.
18. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність суб'єктів.
19. Поняття, ознаки і види юридичних осіб.
20. Право власності. Форми і види власності.
21. Поняття цивільно-правової угоди і цивільно-правового договору.
22. Договірні зобов'язання: купівля-продаж; майновий найм; позика; дарування; поставка.
23. Поняття спадщини. Місце і час відкриття спадщини.

24. Види спадкування. Спадкування за заповітом. Заповідальний відказ. Нотаріальне засвідчення заповітів.
25. Поняття шлюбу. Умови і порядок укладення шлюбу.
26. Порядок розірвання шлюбу.
27. Права і обов'язки подружжя.
28. Взаємні права і обов'язки батьків та дітей.
29. Порядок і умови встановлення опіки і піклування.
30. Правове регулювання усиновлення.
31. Законодавче закріплення права на працю.
32. Поняття, сторони і зміст трудового договору.
33. Форма трудового договору. Трудовий контракт.
34. Порядок і умови прийняття на роботу. Випробування при прийнятті на роботу.
35. Загальні підстави припинення трудового договору.
36. Порядок припинення трудового договору з ініціативи працівника.
37. Порядок припинення трудового договору з ініціативи власника чи уповноваженого ним органу. Додаткові підстави звільнення окремих категорій працівників з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.
38. Робочий час і час відпочинку.
39. Поняття і види часу відпочинку.
40. Поняття, ознаки і склад адміністративного проступку.
41. Класифікація адміністративних проступків.
42. Поняття адміністративної відповідальності. Види адміністративних стягнень.
43. Поняття, ознаки і склад злочину.
44. Стадії вчинення злочину.
45. Співучасть у злочині.
46. Види кримінальних покарань.
47. Звільнення від кримінальної відповідальності.
48. Загальна характеристика Житлового кодексу України. Право громадян на житло і форми його реалізації.
49. Договір найму житлового приміщення.
50. Правове регулювання приватизації державного житлового фонду.

51. Загальна характеристика законодавства про охорону навколишнього природного середовища.
52. Екологічні права та обов'язки громадян.
53. Права та обов'язки власників природних ресурсів і природо користувачів. Червона книга України.
54. Загальна характеристика Земельного кодексу України.
55. Право власності на землю. Оренда землі. Порядок вирішення земельних спорів.
56. Поняття соціального забезпечення та соціального страхування.
57. Види пенсій за законодавством України
58. Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
59. Соціальний захист ветеранів праці т інших громадян похилого віку.
60. Види соціальної допомоги сім'ям з дітьми.
61. Юридичні гарантії права на охорону здоров'я.

РОЗДІЛ 5.

ТЕСТИ

Тема 1 Основи теорії права

1. Належним чином взаємоузгоджені та угруповані принципи і норми позитивного права:
 1. кодифікація;
 2. система права;
 3. система законодавства;
 4. юридична техніка.
2. Обумовлена станом та характером суспільних відносин внутрішня будова системи права, яка виражає єдність, узгодженість норм принципів права, а також їх угруповання в інститути, галузі та інші системні утворення:
 1. структура норми права;
 2. організація законодавства;
 3. структура системи права;
 4. кодифікація.

3. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки системи права
 1. обумовленість суспільними відносинами;
 2. наявність засобів громадського впливу;
 3. наявність первинного елементу норми права;
 4. наявність індивідуального правового припису.
4. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки системи права
 1. взаємоузгодженість норм права;
 2. наявність засобів громадського впливу;
 3. угруповання норм в інститути права;
 4. наявність індивідуального правового припису.
5. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки системи права
 1. наявність галузевої структури;
 2. наявність засобів громадського впливу;
 3. цілісність та стабільність;
 4. наявність індивідуального правового припису.
6. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки системи права
 1. можливість зміни під впливом потреб суспільства;
 2. наявність засобів громадського впливу;
 3. угруповання норм в галузі права;
 4. наявність індивідуального правового припису.
7. У відповідях під якими номерами правильно вказані елементи системи права:
 1. нормативно-правовий припис;
 2. норма права;
 3. моральна норма;
 4. нормативно-правовий акт.
8. У відповідях під якими номерами правильно вказані підсистеми, що утворюють структуру системи права:
 1. нормативно-правовий припис;
 2. інститут права;
 3. моральна норма;
 4. галузь права.
9. Назвіть види соціальних норм за способом їх утворення:
 1. технічні норми;
 2. звичаєві норми;
 3. математичні норми;
 4. моральні норми.
10. Загальнообов'язкове правило поведінки, встановлене (санкціоноване) та забезпечене державою (державами) з метою регулювання, охорони та захисту суспільних відносин:
 1. нормативно-правовий припис;
 2. норма права;
 3. індивідуальний припис;
 4. правомірна поведінка.
11. У відповідях під якими номерами правильно названі ознаки норми права:
 1. виникає у свідомості особи;
 2. є загальнообов'язковою;
 3. має внутрішню будову (структуру);

4. забезпечується суспільним впливом.
12. У відповідях під якими номерами правильно названі ознаки норми права:
1. виникає у свідомості особи;
 2. формується у вигляді прав та обов'язків;
 3. встановлюється державою;
 4. забезпечується суспільним впливом.
13. У відповідях під якими номерами правильно названі ознаки норми права:
1. виникає у свідомості особи;
 2. є формально визначеною за змістом;
 3. регулює невизначену кількість суспільних відносин;
 4. забезпечується суспільним впливом.
14. У відповідях під якими номерами правильно названі ознаки норми права:
1. виникає у свідомості особи;
 2. не вичерпує свою обов'язковість фактом застосування;
 3. забезпечується державою;
 4. забезпечується суспільним впливом.
15. Частина норми права, яка визначає умови, обставини її дії:
1. диспозиція;
 2. гіпотеза;
 3. санкція;
 4. заохочення.
16. Частина норми права, яка визначає права та обов'язки суб'єктів права, що виникають при наявності умов передбачених у гіпотезі:
1. диспозиція;
 2. гіпотеза;
 3. санкція;
 4. заохочення.
17. Частина норми права, яка визначає заходи примусу, що застосовуються при порушенні диспозиції:
1. диспозиція;
 2. гіпотеза;
 3. санкція;
 4. заохочення.
18. Назвіть елементи норми права:
1. модуль;
 2. гіпотеза;
 3. табу;
 4. санкція
19. Назвіть елементи норми права:
1. модуль;
 2. диспозиція;
 3. табу;
 4. санкція
20. Назвіть елементи норми права:
1. модуль;
 2. гіпотеза;
 3. табу;

4. диспозиція
21. Назвіть елементи норми права:
 1. абзац;
 2. дефініція;
 3. гіпотеза;
 4. преамбула
22. Назвіть елементи норми права:
 1. абзац;
 2. дефініція;
 3. диспозиція;
 4. преамбула
23. Назвіть елементи норми права:
 1. абзац;
 2. дефініція;
 3. санкція;
 4. преамбула
24. Вкажіть якого виду гіпотез не існує:
 1. абсолютно-визначеної;
 2. бланкетної;
 3. складної;
 4. альтернативної
25. Вкажіть якого виду диспозиції не існує:
 1. абсолютно-визначеної;
 2. бланкетної;
 3. відновлювальної;
 4. альтернативної
26. Назвіть види елементів норми права за складом:
 1. загальні;
 2. прості;
 3. індивідуальні;
 4. конкретні
27. Назвіть види елементів норми права за складом:
 1. загальні;
 2. складні;
 3. індивідуальні;
 4. конкретні
28. Назвіть види елементів норми права за ступенем визначеності:
 1. загальні;
 2. абсолютно-визначені;
 3. індивідуальні;
 4. конкретні
29. Назвіть види елементів норми права за ступенем визначеності:
 1. загальні;
 2. відносно-визначені;
 3. індивідуальні;
 4. конкретні
30. Назвіть види санкцій за способом охорони суспільних відносин:

1. загальні;
2. відновлювані;
3. індивідуальні;
4. конкретні

31. Назвіть види санкцій за способом охорони суспільних відносин:

1. загальні;
2. каральні;
3. індивідуальні;
4. конкретні

32. Назвіть види санкцій за способом охорони суспільних відносин:

1. загальні;
2. штрафні;
3. індивідуальні;
4. конкретні

33. Належним чином угрупований комплекс нормативно-правових приписів, що містяться у законах:

1. система права;
2. правова система;
3. система законодавства;
4. джерела права

34. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки системи законодавства:

1. є системою правил-роз'яснення;
2. є підсистемою системи нормативно-правових актів;
3. є системою індивідуальних приписів;
4. має суб'єктивний характер.

35. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки системи законодавства:

1. є системою правил-роз'яснення;
2. первинним елементом є нормативно-правовий припис, об'єктивований у законах;
3. є системою індивідуальних приписів;
4. критерії угруповання нормативно-правових приписів є предмет і метод правового регулювання.

36. У відповідях під якими номерами правильно вказані структурні частини системи законодавства:

1. правило-роз'яснення;
2. інститут законодавства;
3. індивідуальний припис;
4. галузь законодавства.

37. У відповідях під якими номерами правильно вказані основні межі дії нормативно-правового акта:

1. конституція;
2. час;
3. закон;
4. простір.

38. У відповідях під якими номерами правильно вказані основні межі дії нормативно-правового акта:
1. конституція;
 2. коло суб'єктів (осіб);
 3. закон;
 4. предмет правового регулювання.
39. У відповідях під якими номерами правильно названі параметри дії нормативно-правового акту у часі:
1. набрання чинності;
 2. систематизація;
 3. зупинення чинності;
 4. преюдиція.
40. У відповідях під якими номерами правильно названі параметри дії нормативно-правового акту у часі:
1. напрям дії;
 2. систематизація;
 3. припинення чинності;
 4. преюдиція.
41. У відповідях під якими номерами правильно названі напрями дії нормативно-правових актів у часі:
1. проста;
 2. зворотна;
 3. пряма;
 4. переживаюча
42. Дія нормативно-правових актів на правовідносини, які виникли після набрання ним чинності, а також на ті, що виникли до набрання ним чинності, але тривають (продовжують існувати) після набрання ним чинності:
1. зворотна дія;
 2. пряма дія;
 3. постійна дія;
 4. переживаюча дія.
43. Дія нормативно-правового акту на правовідносини, які виникли до набрання ним чинності, але з моменту виникнення цих правовідносин:
1. зворотна дія;
 2. пряма дія;
 3. постійна дія;
 4. переживаюча дія.
44. Дія нормативно-правового акту, на правовідносини, які виникли після набрання ним чинності; а на відносини, які виникли до набрання ним чинності і продовжують існувати може поширюватися дія попереднього нормативно-правового акту:
1. зворотна дія;
 2. пряма дія;
 3. постійна дія;
 4. переживаюча дія.

45. Правотворча діяльність по зведенню нормативно-правових приписів у єдину систему:
1. правотворчість;
 2. реалізація нормативно-правових принципів;
 3. систематизація нормативно-правових приписів;
 4. правозастосування.
46. У відповідях під якими номерами правильно названі основні способи систематизації:
1. облік нормативно-правових актів;
 2. застосування нормативно-правових приписів;
 3. інкорпорація;
 4. правотлумачення.
47. У відповідях під якими номерами правильно названі основні способи систематизації:
1. консолідація;
 2. застосування нормативно-правових приписів;
 3. кодифікація;
 4. правотлумачення.
48. Спосіб систематизації, який полягає у зборі, зберіганні, підтриманні у контрольному стані нормативно-правових актів, а також створенні пошукової системи, яка необхідна для знаходження нормативно-правових приписів:
1. правотворчість;
 2. реалізація нормативно-правових принципів;
 3. облік нормативно-правових актів;
 4. правозастосування.
49. Спосіб систематизації, який полягає в об'єднанні нормативно-правових приписів, за певним критерієм в єдиному збірнику, без зміни змісту:
1. правотворчість;
 2. реалізація нормативно-правових принципів;
 3. інкорпорація;
 4. правозастосування.
50. У відповідях під якими номерами правильно названі види офіційних інкорпоративних збірників України:
1. закон;
 2. Офіційний вісник України;
 3. Відомості Верховної Ради України;
 4. Цивільний кодекс України

Тема 2 Основи правової поведінки та юридичної відповідальності

1. Особистісно чи суспільно шкідливе або небезпечне винне протиправне діяння деліктоздатного суб'єкта, що є підставою застосування юридичної відповідальності:
1. правопорушення;
 2. правозастосування;
 3. право тлумачення;

4. правомірна поведінка.
2. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки правопорушень:
 1. правомірне діяння;
 2. є суспільно корисним;
 3. вираженість у неправомірних діяннях суб'єкта;
 4. деліктоздатність суб'єкта.
3. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки правопорушень:
 1. правомірне діяння;
 2. є суспільно корисним;
 3. протиправність діянь;
 4. винність суб'єкта .
4. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки правопорушень:
 1. правомірне діяння;
 2. є суспільно корисним;
 3. суспільна шкідливість діянь;
 4. особистісна небезпечність діянь.
5. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки правопорушень:
 1. правомірне діяння;
 2. є суспільно корисним;
 3. особистісна шкідливість діянь;
 4. суспільна небезпека діянь.
6. У відповідях під якими номерами правильно вказані ознаки правопорушень:
 1. правомірне діяння;
 2. є суспільно корисним;
 3. караність;
 4. деліктоздатність суб'єкта .
7. Конструкція, яка передбачає наявність ознак правопорушення, що є необхідними та достатніми для притягнення до юридичної відповідальності:
 1. юридичний склад правомірної поведінки;
 2. юридичний склад правопорушення;
 3. юридичний склад конфлікту;
 4. юридичний склад компромісу.
8. У відповідях під якими номерами правильно вказані елементи складу правопорушення:
 1. об'єкт;
 2. юридична відповідальність;
 3. правомірна поведінка;
 4. суб'єктивна сторона.
9. У відповідях під якими номерами правильно вказані елементи складу правопорушення:
 1. суб'єкт;
 2. юридична відповідальність;
 3. моральна відповідальність;
 4. об'єктивна сторона.

10. Яка юридична конструкція вказує на сукупність юридичних фактів, що є підставою юридичної відповідальності і визначають спосіб індивідуалізації покарання:

1. винність діяння суб'єкта;
2. вид правопорушення;
3. юридичний склад правопорушення;
4. юридична відповідальність.

11. Явища на пошкодження чи знищення яких спрямоване винне протиправне діяння:

1. суб'єкт правопорушень;
2. об'єкт правопорушень;
3. суб'єктивна сторона;
4. об'єктивна сторона.

12. Фізична чи юридична деліктоздатна особа, яка вчинила правопорушення:

1. суб'єкт правопорушень;
2. об'єкт правопорушень;
3. суб'єктивна сторона;
4. об'єктивна сторона.

13. У відповідях під якими номерами правильно вказані юридичні властивості суб'єктів правопорушення:

1. морально-психологічний стан особи;
2. правоздатність;
3. соціальні властивості об'єкта;
4. деліктоздатність.

14. У відповідях під якими номерами правильно вказані юридичні властивості суб'єктів правопорушення:

1. морально-психологічний стан особи;
2. дієздатність;
3. соціальні властивості об'єкта;
4. деліктоздатність.

15. Протиправне діяння, шкідливий чи небезпечний результат та причинний зв'язок між ними:

1. суб'єкт правопорушень;
2. об'єкт правопорушень;
3. суб'єктивна сторона;
4. об'єктивна сторона.

16. У відповідях під якими номерами правильно вказані основні елементи об'єктивної сторони правопорушення:

1. правомірна поведінка;
2. юридична відповідальність;
3. протиправність діяння;
4. суспільно-шкідливі наслідки.

17. У відповідях під якими номерами правильно вказані основні елементи об'єктивної сторони правопорушення:
1. правомірна поведінка;
 2. юридична відповідальність;
 3. суспільно небезпечні наслідки;
 4. причинний зв'язок між діями та наслідками.
18. У відповідях під якими номерами правильно вказані основні елементи об'єктивної сторони правопорушення:
1. правомірна поведінка;
 2. юридична відповідальність;
 3. особисто шкідливі наслідки;
 4. причинний зв'язок між діями та наслідками.
19. У відповідях під якими номерами правильно вказані основні елементи об'єктивної сторони правопорушення:
1. правомірна поведінка;
 2. юридична відповідальність;
 3. особисто небезпечні наслідки;
 4. причинний зв'язок між діями та наслідками.
20. У відповідях під якими номерами правильно вказані факультативні елементи об'єктивної сторони правопорушення:
1. правомірна поведінка;
 2. юридична відповідальність;
 3. обставини;
 4. спосіб.
21. У відповідях під якими номерами правильно вказані факультативні елементи об'єктивної сторони правопорушення:
1. правомірна поведінка;
 2. юридична відповідальність;
 3. місце;
 4. час.
22. Психічне ставлення суб'єкта до свого протиправного діяння та його негативних наслідків:
1. суб'єкт правопорушень;
 2. об'єкт правопорушень;
 3. суб'єктивна сторона;
 4. об'єктивна сторона.
23. У відповідях під якими номерами правильно вказані основні елементи суб'єктивної сторони правопорушення:
1. правомірна поведінка;
 2. юридична відповідальність;
 3. вина;
 4. злочин.
24. У відповідях під якими номерами правильно вказані факультативні елементи суб'єктивної сторони правопорушення:
1. мета;
 2. мотив;
 3. вина;

4. злочин.
25. У відповідях під якими номерами правильно вказані види форми вини:
1. умисел;
 2. мета;
 3. мотив;
 4. необережність.
26. За якою формою вини особа, що вчинила правопорушення усвідомлює шкідливий або небезпечний характер свого діяння, передбачає настання небезпечних або шкідливих наслідків і бажає їх настання:
1. протиправна самонадіяність;
 2. прямий умисел;
 3. непрямий умисел;
 4. протиправна недбалість.
27. За якою формою вини особа, що вчинила правопорушення усвідомлює шкідливий або небезпечний характер свого діяння, передбачає настання небезпечних або шкідливих наслідків і свідомо допускає їх настання:
1. протиправна самонадіяність;
 2. прямий умисел;
 3. непрямий умисел;
 4. протиправна недбалість.
28. За якою формою вини особа, що вчинила правопорушення усвідомлює шкідливий або небезпечний характер свого діяння, передбачає настання небезпечних або шкідливих наслідків, але легковажно розраховує на їх відвернення:
1. протиправна самонадіяність;
 2. прямий умисел;
 3. непрямий умисел;
 4. протиправна недбалість.
29. За якою формою вини особа, що вчинила правопорушення усвідомлює шкідливий або небезпечний характер свого діяння, але не передбачає настання шкідливих чи небезпечних наслідків, хоча повинна була і могла їх передбачити:
1. протиправна самонадіяність;
 2. прямий умисел;
 3. непрямий умисел;
 4. протиправна недбалість.
30. У відповідях під якими номерами правильно вказані критерії щодо встановлення ступеня шкідливості чи небезпечності правопорушення:
1. моральна цінність об'єкта;
 2. політична цінність об'єкта;
 3. соціальна значимість об'єкта протиправних посягань;
 4. розмір завданої шкоди.
31. У відповідях під якими номерами правильно вказані критерії щодо встановлення ступеня шкідливості чи небезпечності правопорушення:
1. моральна цінність об'єкта;
 2. політична цінність об'єкта;
 3. спосіб та місце вчинення протиправного діяння;

4. особистісні властивості правопорушника.

32. Передбачений нормативно-правовим приписом обов'язок правопорушника перенести негативні юридичні наслідки за вчинене правопорушення:

1. правомірна поведінка;
2. юридична відповідальність;
3. моральна відповідальність;
4. політична відповідальність.

33. У відповідях під якими номерами правильно названі ознаки юридичної відповідальності:

1. передбачена у нормативно-правовому приписі;
2. зафіксована у політичних деклараціях;
3. оголошена у залі судового засідання;
4. забезпечується державою.

34. У відповідях під якими номерами правильно названі ознаки юридичної відповідальності:

1. є обов'язком правопорушника перенести негативні наслідки;
2. зафіксована у політичних деклараціях;
3. оголошена у залі судового засідання;
4. підставою її застосування є юридичний склад правопорушення.

35. У відповідях під якими номерами правильно названі ознаки юридичної відповідальності:

1. застосовується лише спеціально уповноваженим суб'єктом;
2. зафіксована у політичних деклараціях;
3. оголошена у залі судового засідання;
4. є одним із засобів державного примусу.

36. У відповідях під якими номерами правильно названі ознаки юридичної відповідальності:

1. виконує охоронну функцію;
2. зафіксована у політичних деклараціях;
3. оголошена у залі судового засідання;
4. виконує каральну функцію.

37. У відповідях під якими номерами правильно названі ознаки юридичної відповідальності:

1. виконує захисну функцію;
2. зафіксована у політичних деклараціях;
3. оголошена у залі судового засідання;
4. виконує виховну функцію.

38. У відповідях під якими номерами правильно названа мета юридичної відповідальності:

1. побудова правової держави;
2. забезпечення інститутів фізичних осіб;
3. створення демократичного режиму;
4. попередження правопорушення.

39. У відповідях під якими номерами правильно названа мета юридичної відповідальності:

1. побудова правової держави;

2. забезпечення інтересів суспільства;
 3. створення демократичного режиму;
 4. забезпечення інтересів юридичних осіб.
40. У відповідях під якими номерами правильно названі функції юридичної відповідальності:
1. попереджувальна;
 2. політична;
 3. економічна;
 4. каральна.
41. У відповідях під якими номерами правильно названі функції юридичної відповідальності:
1. захисна;
 2. політична;
 3. економічна;
 4. виховна.
42. У відповідях під якими номерами правильно названі функції юридичної відповідальності:
1. превентивна (попереджувальна);
 2. політична;
 3. економічна;
 4. виховна.
43. У відповідях під якими номерами правильно названі види юридичної відповідальності:
1. компенсаційна (відновлювальна);
 2. політична;
 3. економічна;
 4. каральна.
44. У відповідях під якими номерами правильно названі принципи юридичної відповідальності:
1. політичності;
 2. справедливості;
 3. законності;
 4. ідеологічності.
45. У відповідях під якими номерами правильно названі принципи юридичної відповідальності:
1. політичності;
 2. гуманізму;
 3. доцільності;
 4. ідеологічності.
46. У відповідях під якими номерами правильно названі принципи юридичної відповідальності:
1. політичності;
 2. невідворотності;
 3. обґрунтованості;
 4. ідеологічності.
47. У відповідях під якими номерами правильно названі принципи юридичної відповідальності:

1. політичності;
 2. своєчасності;
 3. доцільності;
 4. ідеологічності.
48. У відповідях під якими номерами правильно названі види юридичної відповідальності:
1. кримінальна відповідальність;
 2. політична відповідальність;
 3. моральна відповідальність;
 4. цивільна відповідальність.
49. У відповідях під якими номерами правильно названі види юридичної відповідальності:
1. адміністративна відповідальність;
 2. політична відповідальність;
 3. моральна відповідальність;
 4. дисциплінарна відповідальність.
50. У відповідях під якими номерами правильно названі види юридичної відповідальності:
1. матеріальна відповідальність;
 2. політична відповідальність;
 3. моральна відповідальність;
 4. процесуальна відповідальність.

РОЗДІЛ 6

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

НОРМАТИВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. — К.: Україна, 1991. — 8 с.
2. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. — 1991. — № 38. — Ст. 502.
3. Закон України «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 46. — Ст. 617.
4. Декларація прав національностей України: Прийнята Верховною Радою України 1 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 799.

5. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К.: Юрінком, 1996. — 80 с.
6. Бюджетний кодекс України.
7. Господарський кодекс України.
8. Господарський процесуальний кодекс України.
9. Житловий кодекс України.
10. Земельний кодекс України.
11. Кримінальний кодекс України.
12. Кримінально-процесуальний кодекс України.
13. Кодекс законів про працю України.
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
15. Кодекс адміністративного судочинства України.
16. Сімейний кодекс України.
17. Цивільний кодекс України.
18. Цивільний процесуальний кодекс України.
19. Конституція Автономной Республики Крым от 21 октября 1998 г. (утверждена Законом Украины от 23 декабря 1998 г) // Крымские известия. — 1998. — 27 октября.
20. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від 10 лютого 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 29. — Ст. 191.
21. Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим: Закон України від 2 березня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 21. — Ст. 158.
22. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 52. — Ст. 490; 1995. — № 34. — Ст. 268.
23. Про винесення на всенародне обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України»: Указ Президента України від 6 березня 2003 р. // Урядовий кур'єр. — 2003. — 7 березня.
24. Про внесення змін до Конституції України: проект Закону України// Урядовий кур'єр. — 2003. — 7 березня.

25. Закон України «Про громадянство України». Прийнятий 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 4. — Ст. 65.
26. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 47 — Ст. 256.
27. Про правовий статус іноземців: Закон України від 4 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 23. — Ст. 162.
28. Про біженців: Закон України від 21 червня 2001 р. // Голос України. — 2001. — 31 липня.
29. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» від 21 січня 1994 р. // Голос України. — 1994. — 1 квітня. Закон Української РСР «Про свободу совісті та релігійні організації» Прийнятий 23 квітня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 25. — Ст. 283.
30. Закон України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» від 24 січня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 6. — Ст. 35.
31. Закон України «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 36. — Ст. 529.
32. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу»: Прийнятий 25 березня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 27. — Ст. 385.
33. Закон України «Про об'єднання громадян»: Прийнятий 16 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 34. — Ст. 504.
34. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 18 жовтня 2001 р. // Урядовий кур'єр, 2001 р. — № 201 — 202. — 2 листопада.
35. Про вибори народних депутатів України: Закон України від від 25.03.2004 № 1665-IV.
36. Про всеукраїнський та місцевий референдуми: Закон України від 3 липня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 33. — Ст. 443; 1992. — № 35. — Ст. 515.

37. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 19. — Ст. 135. — 1998. — № 40—41. — Ст. 250.
38. Про Регламент Верховної Ради України: Постанова Верховної Ради України від 27 липня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 35. — Ст. 339. — № 40. — Ст. 371.
39. Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 20. — Ст. 99.
40. Про Рахункову палату Верховної Ради України: Закон України від 11 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 43. — Ст. 212.
41. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 20 — 21. — Ст. 190.
42. Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15 грудня 1999 р. // Урядовий кур'єр. — 1999. — 17 грудня.
43. Про систему центральних органів виконавчої влади: "Указ Президента України від 15 грудня 1999 року // Урядовий кур'єр. — 1999. — 17 грудня.
44. Про склад Кабінету Міністрів України: Указ Президента України від 15 грудня 1999 року // Урядовий кур'єр — 1999. — 17 грудня.
45. Закон України «Про адвокатуру»: Прийнятий 19 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 9. — Ст. 62.
46. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991 — № 53. — Ст. 793; 1993. — № 22. — Ст. 229. — № 50. — Ст. 474; 1995. — № 11. — Ст. 71. — № 43. — Ст. 313.
47. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 49. — Ст. 272.
48. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». (За станом на 5 березня 2001 р.): Офіційне видання // Верховна Рада України. — К.: Парламентське вид-во, 2001. — 68 с
49. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV // Юридичний вісник України № 34. — 2002 — 24 — 30 серпня.

50. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 3.
51. Постанова Верховної Ради України «Про чинність Закону України «Про Рахункову палату» від 14.01.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 24.

МОНОГРАФІЧНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрейцев В.І. Екологічне право: Курс лекцій: Навч. посіб. для юрид. вузів і факультетів. — К.: “Вентурі”, 1996.
2. Бармак М., Бармак О. Основи правознавства. Для студента та абітурієнта. — Тернопіль.: “Підручники і посібники”, 1999.
3. Бобир В.І., Демський С.Е. Правознавство: Навчальний посібник. — К.: “Юрінком Інтер”, 1998.
4. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2002. — №10: Місцеве самоврядування в Україні. — 448 с.
5. Гладун З. С., Кравчук М.В. Основи правознавства. — Тернопіль, 1999.
6. Гусарєв С.Д. Теорія держави та права. Альбом схем. — К., 1997.
7. Державно-правова реформа в Україні. Матеріали науково-практичної конференції. Листопад 1997 р. — К., 1997. — 420 с.
8. Державне будівництво: збірник нормативно-правових актів / За ред. М. І. Панова. — Кн. 1. — Харків: Гриф, 2002. — 576 с
Державне будівництво: збірник нормативно-правових актів / За ред. М. І. Панова. — Кн. 2 — Харків: Гриф, 2002. — 416 с.
9. Довідник з прав людини. — К., 1995.
10. Жуковський А., Субтельний О. Нариси історії України / Ред. Я. Грицак, О Романів. — Львів, 1992.
11. Зайцев О.Л. Основи правознавства. — Харків, 1998.
12. Загальна теорія держави і права. / За ред. В.В. Копейчикова. — К.: Юрінком Інтер, 1997. — 320 с.
13. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. — К.: ЦУЛ, 2007.-328 с.
14. Колпаков В. К. Адміністративне право України: Підручник. — К., 1999.
15. Коментар до Конституції України. Інститут законодавства Верховної Ради України. — 2-е вид., випр. і допов. — К., 1998. — 412 с.
16. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права людини і громадянина в Україні: Навч. посіб. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 336 с.
17. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування: Навч. посіб. — К.. Юрінком Інтер, 2000. — 304 с

18. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні Підручник / За ред. Я. Ю. Кондратьєва. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 464 с.
19. Констан Б. Об узурпации. / О свободе. Антология западноевропейской классической либеральной мысли. — М.: Наука, 1995. — 204 с.
20. Конституція незалежної України У 3 кн — Кн 1 Документи, коментарі, статті. — К., 1995.
21. Конституційні акти України 1917—1920 Невідомі конституції України. - К., 1992.
22. Конституційне право України / За ред. В. Ф. Погорілка. — К., 1999.
23. Конституційне право України (вид. 2-ге: переробл. і доповн.). / За ред. проф. В. Ф. Погорілка. — К., 2000. — 734 с.
24. Конституційне право України: Підручник для вищих навч. закладів / За ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. — К., 2002.
25. Конституційне право України: Підручник для юрид. спец, вузів / За ред. В. Ф. Погорілка. — 4-те вид. — К., 2003.
26. Конституція України: Наук. - практ. коментар / Голова редкол. В. Я. Тацій та ін. — Х.; К., 2003.
27. Конституція України — основа подальшого розвитку законодавства. — К., 1997.
28. Конституція України — Основний Закон суспільства, держави, людини: Наук.-метод. рекомендації. — К., 1998.
29. Костюченко О. А. Конституційне право України: Навч. — метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. — К., 2001.
30. Кравченко В. В. Конституційне право України: Навч. посіб. — К., 2001.
31. Кравченко В. В. Конституційне право України у визначеннях та схемах: Навч. посіб. — К., 2002.
32. Кравченко В. В., Сербан Ф. І. Конституційне право України (тематичний словник термінів та визначень). — К., 1996.
33. Котюк В. О. Теорія права. — К.: Вентурі, 1996.
34. Марченко М. Н. Проблемы теории государства и права. — М., 2001.
35. Михайленко А. Г. Основы государства и права. — К.: “Фемина”, 1994.

36. Муніципальне право України: Підручник / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький, М. О. Баймуратов та ін. / За ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. — К: Юрінком Інтер, 2001. — 352 с.
37. Основи конституційного права України: Підручник. — 2-е вид., допов. / За ред. В. В. Копейчикова — К.. Юрінком Інтер, 1998. — 288 с.
38. Правознавство: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. та доп./ В.І. Бобир, С.Е. Демський, А.М. Колодій та ін.; за ред. В.В. Копейчикова. — К.: “Юрінком Інтер”, 1999. — 704 с.
39. Правознавство: Навч. посіб. — 3-тє вид., перероб. та доп. / В.І. Бобир, С.Е. Демський, А.М. Колодій та ін.; за ред. В.В. Копейчикова. — К.: “Юрінком Інтер”, 2000. — 704 с.
40. Правознавство: Підручник/ Авт. кол.: Демський С.Е., Ковальський В.С., Колодій А.М. (керівник авт. кол.) та інші; За ред. В.В. Копейчикова.— К.: Юрінком Інтер, 2002. — 736 с.
41. Правознавство: Підручник/ Авт. кол.: Демський С.Е., Ковальський В.С., Колодій А.М. (керівник авт. кол.) та інші; За ред. В.В. Копейчикова, А. М. Колодія — К.: Юрінком Інтер, 2005. — 752 с.
42. Правознавство: Підручник/ Авт. кол.: Демський С.Е., Ковальський В.С., Колодій А.М. (керівник авт. кол.) та інші; За ред. В.В. Копейчикова, А. М. Колодія — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 752 с.
43. Правознавство: навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою./В.В.Молдован, Л.І. Чупінда. – К. : ЦНЛ, 2006.-184.
43. Правознавство. Навчальний посібник/За аг.ред. П.Д. Пилипенка. 3-тє вид. стереотипне – Львів. : «Новий світ-2000»., 2010.-512с.
44. Правознавство. — Львів, 1994.
45. Проблемы теории государства и права / Под ред. проф. М.Н. Марченко. — М., 1999.
46. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави та права. — К., 2001.
47. Семенов В С, Прагнюк О С. Міжнародно-правові аспекти Конституції України. К. Ін Юре, 1997.

48. Семерак О.С., Семерак О.І. Основи правознавства: Навчальний посібник – К. : Знання, 2008-480с.
49. Скакун О. Ф. Теория государства и права. — Харьков, 2000.
50. Слюсаренко А. Г., Томенко М В Історія української конституції — К, 1993.
51. Современные зарубежные конституции: Сб. докл. по конституционному праву зарубежных стран. — М., 1996.
52. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України. Навч посіб В С Ковальський (кер. авт кол.), В. Т Білоус, С Е. Демський та ін., Відп ред. Я Кондратьев. — К. Юрінком Інтер, 2002. — 320 с.
53. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, Є. Л. Лисенков та ін.; За заг. ред. С. Л. Лисенкова [В. В., Копейчикова]. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 368 с.
54. Тодика Ю М. Конституція України: проблеми теорії і практики. Монографія, — Харків: Факт, 2000 — 608 с.
55. Тодика Ю.М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика. Монографія. — Харків: Факт, 2001 — 328 с.
56. Тотторнин Б. Н. Европейское право: Учебник. — М.. Юристь, 1998. — 456 с.
57. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. — К.. Юрінком Інтер, 2002. — 536 с.
58. Хрестоматія з правознавства / Посібник для занять з правознавства. — К., 1996.
59. Цивільне право. Загальна частина. / За ред. О. А. Підпригори, Д. В. Бобрової. — К.: “Вентурі”, 1995.
60. Цивільне право України. Книга 1. / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — К.: “Юрінком Інтер”, 1999.
61. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / О.В. Дзера (керівник авт. кол.), Д. В. Боброва, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — К.: Юрінком Інтер, 2002.
62. Цивільне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2-х т. / За ред. Я. М. Шевченко. — К., 2003.
63. Цивільне право України: Підруч.: У 2-х кн. / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — К., 2004.

64. Цивільне право України: Підруч. У 2-х т. / За заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. — К., 2004.
65. Юридичний словник-довідник. — К.: “Феміна”, 1996.
66. Ярмиш О. Н., Серьогін В. О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні / За заг. ред. Тодики Ю. М. Навч. посібник. — Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. — 672 с.